

CONSILIUL DE ADMINISTRAȚIE

HOTĂRÂRE nr. 435

din 07 iulie 2023

mun. Chișinău

**privind rezultatele controlului activității licențiate desfășurate de către
S.A. „Apă-Canal Chișinău” în perioada anilor 2020-2022**

În temeiul prevederilor art.12 alin.(1) lit.b) din Legea cu privire la energetică nr.174 din 21.09.2017, art.9¹ din Legea nr.303 din 13.12.2013 privind serviciul public de alimentare cu apă și canalizare și art.9 alin.(2) lit.f) din Legea cu privire la energia termică și promovarea cogenerării nr.92 din 29.05.2014, a fost efectuat controlul asupra activității licențiate desfășurate de către S.A. „Apă-Canal Chișinău” în perioada anilor 2020-2022.

În rezultatul examinării Raportului privind rezultatele controlului întocmit de către echipa de control, Consiliul de administrație al Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică,

CONSTATĂ:

1. În perioada anilor 2020-2022 S.A. „Apă-Canal Chișinău” nu a asigurat ținerea evidenței contabile într-un singur sistem informațional, care ar permite o evidență analitică completă și corectitudine în extracția informației necesare privind costurile și cheltuielile pe genuri de activități, precum și optimizarea cheltuielilor privind personalul sectorului informațional, contabil și alte sectoare, abatere constatată anterior prin Hotărârile Consiliului de administrație al ANRE nr. 218/2016 din 17.08.2016 cu privire la rezultatele controlului activității licențiate desfășurate de către S.A. „Apă-Canal Chișinău” în perioada anilor 2013-2015 și nr.508/2020 din 10.12.2020 privind rezultatele controlului inopinat efectuat la titularul de licență S.A. „Apă-Canal Chișinău”. Societatea, începând cu anul 2018 implementează un nou Sistem de Management al Informației (MIS), care inițial a fost prevăzut termenul de finalizare până în ianuarie anul 2020. În prezent noul sistem (MIS) se află la etapa de finalizare (septembrie 2023), iar valoarea inițială a fost majorată cu 145 816,6 euro, până la 4121921,0 euro.

2. În perioada anilor 2020-2022 S.A. „Apă-Canal Chișinău” a generat pierderi ale activității economico-financiară (anul 2020 - 62,7 mil. lei; anul 2021 -16,3 mil. lei și anul 2022 – 163,7 mil. lei) cu o rentabilitate de minus 9,56% în anul 2020, de minus 2,43% în anul 2021 și de minus 23,43% în anul 2022, care se datorează creșterii prețurilor la materiale, a majorării cheltuielilor pentru remunerarea muncii și unor cheltuieli de distribuție, administrative, în lipsa optimizării altor consumuri și cheltuieli în limita celor aprobate de către ANRE, precum și a influenței diferenței de curs valutar la contractele de credite încheiate cu băncile europene BERD/BEI și antreprenori.

În anul 2022 pierderile din activitatea operațională au constituit 21,8 mil. lei (20,5%), iar pierderile din activitatea neoperațională – 141,9 mil. lei (79,5%), inclusiv din operațiunile cu active imobilizate – 133, 3 mil. lei. Acest rezultat este datorat transmiterii bunurilor aferente serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare din proprietatea S.A. „Apă-Canal Chișinău” în proprietatea Consiliului mun. Chișinău, conform Deciziei nr. 3/11 din 27.04.2022.

3. *S-a constatat existența unui risc major de incapacitate a societății de a-și îndeplini obligațiile scadente și o incertitudine semnificativă a activității continue a întreprinderii.* Această situație s-a creat pe parcursul mai multor ani, cauza fiind lipsa fundamentării planurilor de dezvoltare, a capacităților de rambursare a mijloacelor financiare împrumutate pentru implementarea Proiectului Investițional Prioritar (PIP), precum și neasigurării unui control intern a societății pentru asigurarea

disciplinei corporative, manageriale și financiare în vederea implementării investițiilor în termenele stabilite în contractele încheiate cu antreprenorii, precum și eficientizării activității operaționale.

La situația din 31.12.2022 soldul mijloacelor bănești a constituit 13,1 mil. lei, pe când obligațiunile de plată au constituit 692,6 mil. lei. Creanțele nerecuperate au atins valoarea totală de 376,3 mil. lei, din care: creanțe curente – 105,3 mil. lei; creanțe înaintate în judecată – 86, 6 mil. lei; creanțe pentru care sunt emise titluri executorii – 19,6 mil. lei; creanțe față de întreprinderi aflate în faliment – 164,8 mil. lei. Cel mai mare risc, care poate afecta activitatea S.A. „Apă-Canal Chișinău”, este generat de datoriile acumulate față de furnizorii de energie electrică și gaze naturale, care în conformitate cu reglementările aplicabile pot recurge inclusiv la deconectarea obiectivelor din cadrul sistemului public de alimentare cu apă și de canalizare aflate în gestiunea întreprinderii.

4. Consiliul municipal Chișinău împreună cu conducerea S.A. „Apă-Canal Chișinău” nu au fost responsabili de decizia asumată privind implementarea Programului de Investiții Prioritar (PIP) cu succes, deoarece condițiile contractuale (majorarea tarifelor consumatorilor) impuse de băncile BERD și BEI, contravin prevederilor Legii nr.303/2013, care reglementează determinarea și aprobarea tarifelor reglementate la serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare prin acoperirea tuturor cheltuielilor justificate suportate de către operator. În consecință, gestionarea nereușită de către conducerea S.A. „Apă-Canal Chișinău” a contractelor cu BERD și BEI, în special din cauza incapacității respectării unor condiții și clauze contractuale, precum și a tergiversării implementării proiectelor investiționale, nerambursării creditelor în termenele stabilite, a generat cheltuieli ineficiente în valoare de 3 922 737,07 euro (79 001,4 mii lei) inclusiv: dobândă – 46 932,88 mii lei; comision 1,2% din tranșe – 5 862,65 mii lei; comision de ne-debursare – 23 179,43 mii lei; penalitate – 50,72 mii lei; servicii juridice – 1 366,41 mii lei; comision de derogare, micșorare a creditului – 653,42 mii lei; taxa de evaluare – 955,89 mii lei.

Tot din această cauză programul investițional planificat inițial pentru a fi realizat în perioada 2015-2020 s-a extins până în anul 2023.

În eventualitatea cesionării contractelor de finanțare BERD și BEI de la S.A. „Apă-Canal Chișinău” la APL Chișinău, va permite deblocarea resurselor creditare și achitarea datoriilor, documentarea lucrărilor și luarea la evidentă a imobilizărilor corporale.

5. La situația din 31.12.2022, investițiile nefinalizate (aflate în curs de execuție) ale S.A. „Apă-Canal Chișinău” depășesc de 3.7 ori investițiile realizate în anii 2020 - 2022 și au constituit valoarea de 755 132,07 mii lei, inclusiv: investițiile finanțate din creditele acordate de BERD și BEI - 704 518,06 mii lei (93,3%), investiții nefinalizate din surse proprii - 50 614,0 mii lei (6,7%), care au fost inițiate din anii 1992 până în anul 2019 și au probabilitatea de a nu fi finalizate pe motivul învechirii morale sau costuri ineficiente pentru finalizarea acestora.

6. S.A. „Apă-Canal Chișinău”, nu a respectat obligativitatea de a asigura procedurile de planificare, prezentare și modificare a Planului anual de investiții, a cerințelor față de raportul privind realizarea Planului anual de investiții, după cum prevede Legea nr. 303/2013 și Regulamentul nr.357/2019.

Efectul planificărilor insuficiente cauzate de neasigurarea disciplinei manageriale, precum și lipsa unei justificări adecvate a investițiilor realizate de către întreprindere, a generat diminuarea investițiilor realizate ce urmau a fi aprobate de către ANRE și acceptate în scopul recuperării prin tarif în valoare de 47 002,16 mii lei (în anul 2020 - 19 219,95 mii lei; în anul 2021 - 17 710,16 mii lei și în anul 2022 – 10 072,05 mii lei).

În lipsa unor decizii privind sursa de acoperire a costurilor acestor investiții, întreprinderea și-a asumat deliberat acoperirea extra tarifară a acestora, din contul rentabilității, altor surse reglementate ale activității operaționale, fapt care a afectat în perioada anilor 2020-2022 capacitatea societății de a-și onora în termen plățile pentru energie electrică, gazele naturale, precum și neadmiterea altor datorii.

7. S.A. „Apă-Canal Chișinău”, contrar prevederilor art.15 alin. (1) lit. h) din Legea nr.303/2013 nu și-a onorat obligația de a prezenta anual materialele necesare pentru actualizarea tarifelor. Prin urmare, pentru anul 2021, S.A. „Apă-Canal Chișinău” a ratat includerea în cheltuielile de bază, luate

în calculul tarifului aferent serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare a circa 13,0 mil. lei.

8. În perioada anilor 2020-2022 „Apă-Canal Chișinău” a depășit valorile cheltuielilor de bază aprobate/ajustate de către ANRE și anume:

- aferente serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare au atins valorile: în anul 2020 – 365 379,47 mii lei, mai mult cu 78 591,77 mii lei (27,4%); în anul 2021 – 389 020,83 mii lei, mai mult cu 99 567,9 mii lei (34,4%) și în anul 2022 – 424 948,69 mii lei, mai mult cu 84 473,6 mii lei (24,9%).

- aferente activității de producere, distribuție și furnizare a energiei termice au atins valorile: în anul 2020 – 9 963,99 mii lei, mai mult cu 1 686,34 mii lei (21,1%); în anul 2021 – 10 135,16 mii lei, majorare cu 1 788,24 mii lei (21,4%) și în anul 2022 -12 826,41 mii lei sau cu 2 564,88 mii lei (25%) mai mult.

9. S.A. „Apă-Canal Chișinău” a aprobat statele de personal în lipsa justificărilor corespunzătoare și exhaustive ale normativelor de muncă, de timp, necesar pentru executarea lucrărilor, stabilirea pentru salariați a sarcinii de muncă optimale, intensificarea dependenței salarizărilor angajaților de rezultatele finale ale activității. Iar datorită structurii organizatorice precare, care se exprimă prin neraționalitatea majorării direcțiilor, neasigurarea funcționalității unor subdiviziuni în funcție de scopul și obiectivele propuse, nu au adus un aport pozitiv în perfecționarea managementului și îmbunătățirea situației economico-financiară a societății, însă dimpotrivă, a majorat cheltuielile privind personalul, neacceptate în scopuri tarifare.

10. Cu toate că S.A. „Apă-Canal Chișinău” a înregistrat în perioada 2020-2022 pierderi din activitatea economico-financiară și se află în incapacitatea obligațiunilor scadente, managementul societății nu a analizat capacitățile efective privind remunerarea plăților suplimentare angajaților în dependență de sursele disponibile și contrar prevederilor art.160 din Codului muncii, a admis depășirea cheltuielilor privind personalul aprobate/actualizate de către ANRE cu 174 657,72 mii lei (58 840,50 mii lei în anul 2020; 65747,16 mii lei în anul 2021 și 50 070,07 mii lei în anul 2022) pentru serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare. Cheltuielile privind personalul aferent activității de producere, distribuție și furnizare a energiei termice au depășit cele admise de către ANRE cu 4189,28 mii lei (în anul 2020 -1 188,93 mii lei; în anul 2021- 1 215,51 mii lei și 1 784,85 mii lei în anul 2022).

11. S.A. „Apă-Canal Chișinău” a depășit și alte cheltuieli aprobate/actualizate de către ANRE în perioada 2020-2022, după cum urmează:

a) Cheltuieli aferente serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare:

- cheltuieli materiale au fost depășite **cu 50 324,09 mii lei** (anul 2020 - cu 10 909,3 mii lei; anul 2021 - cu 19 417,37 mii lei și anul 2022 - cu 19 997,69 mii lei);

- cheltuieli de întreținere și exploatare au fost depășite **cu 16 957,96 mii lei** (anul 2020 - cu 2337,29 mii lei; anul 2021 - cu 6 578,5 mii lei și anul 2022 - cu 8 042,09 mii lei);

- cheltuieli de distribuție și administrative au fost depășite **cu 21 003,50 mii lei** (anul 2020 - cu 6 504,95 mii lei; anul 2021 - cu 7 824,80 mii lei și anul 2022 - cu 6 673,75 mii lei).

b) Cheltuieli aferente activității de producere, distribuție și furnizare a energiei termice:

- cheltuieli materiale au fost depășite **cu 675,83 mii lei** (anul 2020 - cu 206,21 mii lei; anul 2021- cu 236,52 mii lei și anul 2022 - cu 233,10 mii lei);

- cheltuieli de distribuție și administrative au fost depășite **cu 1 253,72 mii lei** (anul 2020 - cu 282,96 mii lei; anul 2021 - cu 332,52 mii lei și anul 2022 - cu 638,24 mii lei).

12. S.A. „Apă-Canal Chișinău”, contrar prevederilor art.14 lit. h) din Legea nr.303/2013 nu a asigurat reducerea pierderilor de apă în sistem în scopul creșterii eficienței sistemelor publice de alimentare cu apă și de canalizare cu toate că în acest sens a achiziționat utilaj performant de monitorizare, dirijare și control a sistemului de alimentare cu apă și de canalizare (SCADA). În rezultat, consumul tehnologic și pierderile de apă au fost depășite considerabil față de cele aprobate de către ANRE (cu 88,5% în anul 2020, cu 75,3% în anul 2021 și preliminar cu 73,5% în anul 2022), înregistrând cheltuieli nejustificate (neacceptate prin tarif) în sumă de **44 946,80 mii lei** (14 806,70 mii lei în anul 2020; 10 417,30 mii lei în anul 2021 și 19 722,80 mii lei în anul 2022).

S.A. „Apă-Canal Chișinău” a înregistrat cheltuieli aferente depășirii valorilor admise în scopuri tarifare ale pierderilor normative de energie termică la parametrii efectivi, înregistrând cheltuieli neacceptate în tarif în sumă de **431,74 mii lei** (anul 2020 - 70,75 mii lei, anul 2021 - 361,24 mii lei).

13. S.A. „Apă-Canal Chișinău” în unele cazuri nu a asigurat transparența la planificarea și desfășurarea achizițiilor în condiții de eficiență, ceea ce a condus la contractarea unor oferte neavantajoase din punct de vedere economic. Urmare a deficiențelor existente în cadrul sistemului de achiziții al societății și abordarea neuniformă a deciziilor manageriale, nu a fost aplicat principiul eficienței maxime la cheltuielile minime, fiind admise cheltuieli ineficiente la achiziționarea bunurilor materiale, aferente activității reglementate în sumă de **3 445,14 mii lei** (167,5 mii lei în anul 2020; 647,3 mii lei în anul 2021 și 2 630,3 mii lei în anul 2022).

14. S.A. „Apă-Canal Chișinău” pe parcursul anilor 2020-2022 a suportat și alte cheltuieli (cotizații sindicale, servicii juridice, prejudicii morale și materiale, penalități, etc.) ce nu se includ în tarifele reglementate, conform Metodologiilor, fapt ce a contribuit la diminuarea rezultatelor activității economico-financiare cu **9 125,7 mii lei**.

Examinând Raportul privind rezultatele controlului, în temeiul art.15 alin.(1) al Legii nr.174/2017 cu privire la energetică, Consiliul de administrație al Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică,

HOTĂRĂȘTE:

1. Se ia act de Raportul privind rezultatele controlului activității licențiate desfășurate de către S.A. „Apă-Canal Chișinău” în perioada anilor 2020-2022.

2. S.A. „Apă-Canal Chișinău” se obligă:

2.1. să asigure ținerea evidenței contabile într-un singur sistem informațional, care ar permite o evidență analitică completă și corectitudine în extracția informației necesare privind costurile și cheltuielile reglementate și nereglementate ale acesteia și ar contribui la reducerea cheltuielilor privind personalul sectorului informațional, contabil, economic și a altor sectoare;

2.2. să întreprindă acțiunile necesare în vederea finalizării procedurii de cesionare a contractelor de finanțare BERD și BEI, de la împrumutatul inițial, S.A. „Apă-Canal Chișinău”, la noul împrumutat, Municipality Chișinău, pentru a facilita debursarea resurselor creditare rămase disponibile și a asigura finalizarea proiectelor investiționale aflate în curs de execuție;

2.3. să întreprindă măsurile necesare pentru asigurarea disciplinei corporative, manageriale și financiare privind planificarea și realizarea investițiilor capitale în conformitate cu exigențele prevăzute în cadrul legal și metodologic;

2.4. să întreprindă măsurile necesare în scopul reducerii consumului tehnologic și a pierderilor (în limita celor admise de către ANRE) și sporirii eficienței activităților licențiate desfășurate;

2.5. să întreprindă măsuri în sensul optimizării numărului de personal implicat în activitățile reglementate și perfectării structurii organizatorice în funcție de atribuțiile exercitate pentru a nu admite suprapunerea funcțiilor;

2.6. să asigure transparența procesului de achiziții a bunurilor materiale și serviciilor prin aplicarea principiului de eficiență maximă la cheltuieli minime.

3. Departamentul aprovizionare cu apă și canalizare și Departamentul gaze naturale și energie termică din cadrul ANRE, în procesul examinării tarifelor reglementate, va întreprinde următoarele măsuri:

3.1 va ține cont de depășirile înregistrate față de valorile cheltuielilor de bază aprobate/actualizate de către ANRE:

– aferente serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, care au atins valorile: în anul 2020 - 365 379,47 mii lei, mai mult cu 78 591,77 mii lei (27,4%); în anul 2021 - 389 020,83 mii lei, mai mult cu 99 567,9 mii lei (34,4%) și în anul 2022 - 424 948,69 mii lei, mai mult cu 84 473,6 mii lei (24,9%);

– aferente activității de producere, distribuție și furnizare a energiei termice, care au atins valorile: în anul 2020 - 9 963,99 mii lei, mai mult cu 1 686,34 mii lei (21,1%); în anul 2021 - 10 135,16 mii lei, majorare cu 1 788,24 mii lei (21,4%) și în anul 2022 -12 826,41 mii lei sau cu 2 564,88 mii lei (25%) mai mult.

3.2. va diminua valoarea investițiilor realizate și acceptate în tarifele reglementate cu valoarea costurilor ineficiente a bunurilor materiale în suma de 2 951,60 mii lei, (75,0 mii lei în anul 2020, 938,0 mii lei în anul 2021 și 1 938,60 mii lei în anul 2022), în corespundere cu tabelul nr. 9 din Raportul privind rezultatele controlului asupra activității licențiate realizate de către S.A. „Apă-Canal Chișinău” în perioada anilor 2020-2022.

3.3. va ține cont de cheltuielile ineficiente a bunurilor materiale (5619 contoare de apă DN 15) aflate în stoc la 01.01.2023 în sumă de 606,9 mii lei pentru a nu fi admise în investițiile realizate în anul 2023, în corespundere cu tabelul nr. 9 din Raportul privind rezultatele controlului asupra activității licențiate realizate de către S.A. „Apă-Canal Chișinău” în perioada anilor 2020-2022.

4. S.A. „Apă-Canal Chișinău” urmează să eficientizeze sistemul intern de control managerial în scopul evitării sau minimalizării pe viitor a cheltuielilor care nu se recuperează prin tarifele reglementate, sporirii eficienței activităților licențiate desfășurate și redresării situației financiare.

5. În termen de 3 luni din data aprobării prezentei Hotărârii, „Apă-Canal Chișinău” S.A. va informa ANRE despre acțiunile întreprinse pentru executarea punctelor 2 și 4 din Hotărâre.

6. Prezenta Hotărâre se va aduce la cunoștința titularului de licență S.A. „Apă-Canal Chișinău” și Consiliului municipal Chișinău.

7. Prezenta Hotărâre și Raportul privind rezultatele controlului activității licențiate desfășurate de către S.A. „Apă-Canal Chișinău” în perioada anilor 2020-2022 se remit Procuraturii Generale pentru examinare conform competenței.

8. Controlul asupra executării prezentei Hotărâri se pune în sarcina Departamentului licențiere, monitorizare și control și Departamentului aprovizionare cu apă și canalizare.

9. Prezenta Hotărâre poate fi contestată la autoritatea emitentă în termen de 30 zile de la notificarea acesteia.

Veaceslav UNTILA
Director general

Eugen CARPOV
Director

Violina ȘPAC
Director

Alexei TARAN
Director